A°. 1835. N°. 90.

SURINAAMSCHE Courant. LETTERKUNDIG Dagblad.



Dingsdag den 10den November.

PARAMARIBO.

Gouvernements Secretarij.

PARAMARIBO, *den* 7 *November* 1835.

Namens Zijne Excellentie den Gouverneur Generaal der Nederlandsche West-Indische Bezittingen, wordt bij deze bekend gemaakt, dat de Zetting van het Brood bepaald is, als volgt:

Dat een BROOD van Acht Centen, zal moeten wegen 9 Oncen; — en

Dat van vier Centen, 4 Oncen en 1 Lood.

Wordende alzoo alle Broodbakkers gelast, zich daarna te gedragen.

De Gouvernements Secretaris,
G. A. VAN DER MEE,

Gouvernements Secretarij.

PARAMARIBO, *den* 9 *November* 1835.

Bij resolutie van Zijne Excellentie den Gouverneur Generaal der Nederlandsche West-Indische Bezistingen van den 31sten October ll., N°. 1196/1083, is tot *ADJUNCT-AFSLAGER* benoemd, SAMUEL JUDA LYONS.

De Gouvernements Secretaris,
G. A. VAN DER MEE.

NIEUWSTIJDINGEN.

Suriname.

PARAMARIBO, *den* 9 *November* 1835.

In de *Boston Morning Post* van 19 Sept. lezen wij het volgende door de *New-York Gazet* medegedeeld artikel.

Het Nederlandsch Oorlogs-Fregat *Maas*, gekommandeerd door den Kapitein ter Zee ARIENS en de Brik van Oorlog *Snelheid*, Luit. der 1ste klasse FERGUSON, welke alhier op den 24sten der voorgaande maand van *Curaçao* was aangekomen, is gisteren morgen weder van hier vertrokken, bij het onder zeil gaan de stad op de gewone wijze salwerende.

Laatstleden Donderdag is door de hooge autoriteiten, aan den jongen Prins der Nederlanden, benevens de officieren der beide genoemde oorlogschepen, een prachtig diné gegeven. Dienzelfden avond vereerde Hoogst denzelven, vergezeld van den Lord Mayor MORTON, het Theater van het Park, met deszelfs tegenwoordigheid.

Eenige dagen geleden namen wij uit de Smirnasche nieuwspapieren het berigt over, wegens het afloopen van een oorlogschip in Konstantinopel, onder directie van eenen Amerikaanschen scheeps bouwmeester, welke men aldaar Rogers noemde, doch wiens eigenlijke naam Rodes is. De Washington Globe deelt ons de volgende brief mede, welke ons een meer omslagtig verhaal dezer te waterbrenging geeft.

Extract uit eene brief aan de Redacteurs der Globe, gedagteekend Konstantinopel, 19 Mei 1835.

Ik heb zoo even het van stapel loopen bijgewoond van een tweedeks 74r, gebouwd door den scheeps bouwmeester van Z. H. den Sultan, Mr. Rodes, een Amerikaan. Het is waarlijk een zeer schoon schip, mijns inziens het grootste van de wereld, en wat symetrie en schoonheid betreft, onvergelijkelijk bij ieder ander.

Reeds op den 11den was alles tot deze plegtigheid gereed, dan Z. H. de keizerlijke astrologisten geraadpleegd hebbende, oordeelde het raadzaam dezelve tot den 18den uit te stellen. Nabij de hulk was eenen zeer schoone tent, met alle oostersche pracht versierd, ten dienste van den Sultan opgerigt; eene andere voor den Groot-Vizier, den Siraskier en andere hoofdofficieren van den staat, waren in de nabijheid. Z. H. had aan onzen Chargé d'affaires, Com^{s}. Porter, eene uitnoodiging ter bijwoning van het feest, in de vleijendste bewoordingen, gezonden; den Capudan Pacha had twee stoomvaartuigen en het jagt van den Grooten Heer (Amerikaansche constructie), tot het gemak der familie van den Gezant en de zich in Konstantinopel bevindende Amerikanen, voor het Arsenaal geplaatst; eenige der andere buitenlandsche Gezanten verlof verzocht en verkregen hebbende, ter bijwoning dezer plegtigheid, verschenen aldaar, begeleid door de edellieden van hun gevolg en eenige leden derzelver familie s.— Eene menigte gewapende wachtsloepen, behoorende aan de schepen van het Arsenaal, hadden eene linie daargesteld, om de noodige plaats voor den afloop van het schip, in de voorgestelde rigting vrij te waren. Honderde kaiks, opgevuld met lieden van beider kunne en meest alle de onderscheidene volkeren in deze stad aanwezig, vervulde geheel en al de nog overige ruimte van de haven, terwijl de landingsplaats op eene groote uitgestrektheid en met aanschouwers overdekt was.

De Harem van Z. H. was in een tegenovergesteld huis in de Fanae geplaatst; hij zelve had zich verledigd alles na te gaan en te verzekeren (voor zoo veel het Turksch barbarisme zulks vermag), wat tot genoegen en gemak voor de familien des onderscheidene Gezanten konde verstrekken.

Een weinig voor den middag, kwam Z. H. gezeten in deszelfs statie-bark, met twintig roeijers bemand, de stroom afzakken, wordende bij deszelfs landing opgewacht door den Groot-Vizier, den Siraskier en andere Rijksgrooten, en onder krijgsmuziek en het presenteren der geweeren, in deszelfs tent geleid. — De wal scheen nu als geheel verlaten, elks oog was op het Schip gevestigd; eene doodsche stilte heerschte overal, en wierd door niets dan het geluid der werkzaamheden afgebroken. Een en ander was zeer indrukwekkend; een oogenblik, waarin alles tot het groote schouwspel in gereedheid was gebragt, en daar gleed het ontzachelijk gevaarte, statig en onuitsprekelijk schoon, onder het gejuich van duizende stemmen, het vlaggen der geheele vloot, de aangename toonen van het krijgsmuziek en het bulderen van het geschut, en den gouden Horn zonk diep onder het water, bijkans tot aan de vensterramen der hutten, rees dan weder plegtig opwaarts en deed de golven ter wederzijde schuimend opbruischen. Alle de aanwezige vreemdelingen waren eenstemmig in de uitboezeming des lofs van den Bouwmeester, en in waarheid, ik gevoel het, er was geen Amerikaan tegenwoordig, welke geene trotschheid gevoelde, zich zijnen landgenoot te mogen noemen.

Eenige lieden, welke zich nader bij den Sultan bevonden dan ik, hadden zijne verwondering en belangstelling opgemerkt, toen het gevaarte op eene zoo gemakkelijke wijze in het water gleed, en dat hij bij deszelfs eerste beweging, de armen had uitgebreid, als willende daardoor deszelfs vaart stremmen. — Dadelijk nadat alles was afgeloopen deed den Sultan de Heer R. voor zich komen, en verzocht den Capudan pacha, een *Nichase Iftihae* (eereteeken) op zijnen borst te hechten; de Capudan pacha vereerde hem een cachimire shawl en den Siraskier bood hem ten geschenke, een paard en een huis aan. Dit is het eerste Schip van zoodanige grootte dat op deze wijze in Turkije te water is gebragt; de Turksche mode is hetzelve gradueel af te slepen, hetgeen een werk van eenige weken is. Van daar dat de meeste Turksche schepen in het achterdeel gebroken zijn.

Luthers Geboortedag.

Stelt een braaf volk belang in de geboorte van eenen Prins of op de verjaardag van eenen Koning, hoe gepast is het dan niet, dat die Christenen, die zich Protestanten noemen, de geboortedag herdenken van hem, die de Hersteller en Hervormer is der Christenkerk, en die het beproefd heeft en geluk t is, de ingeslopene verkeerdheden, zoo in de waarheden der godsdienst zelve, als in haar bestuur en eeredienst, te bewerkstelligen.

MARTINUS LUTHER werd den 10den November 1483 te *Eisleben*, een dorp in *Saksen*, geboren. Zijn vader, HANS LUTHER, was een bergman, en vermits het zijne ouders bezwaarlijk viel om voor zich zelven te zorgen, moesten hem, hoe ongaarne zij dit ook deden, aan zijn lot overlaten. In zijn veertiende jaar zond men hem op eene school naar *Maagdenburg*, en van daar in 1498 naar *Eisenach*, alwaar hij zich in den beginne onderhield, even als de overige minvermogende kweekelingen, door de ruime bijdragen, welke hij door het zingen voor de deuren der gegoede inwoners ontving. In zijne kindschheid was hij leergierig en bleef dit als jongeling, en daarom, toen hij door eenen rijken bloedverwant werd ondersteund, bezocht hij in 1501 de Hoogeschool te *Erfurt*, werd tot magister bevorderd en begon lessen in de Natuur- en Zedekunde van ARISTOTELES te geven. Zijn vader had hem tot de studie des regts bestemd; doch een latijnsche bijbel, welken hij in de boekerij der Hoogeschool te *Erfurt* gevonden had, en wiens inhoud zelfs aan vele monniken toen niet bekend was, daar zij zich meestal slechts van uittreksels bediende, deed bij hem het verlangen ontstaan van zich aan de Godgeleerdheid te wijden. De omstandigheid, dat zijn vriend ALEXIS, op deszelfs reis van *Mansfeld* naar *Erfurt*, aan zijne zijde door den bliksem getroffen werd en dood nedervie l, maakte een' zoo diepen indruk op zijn gemoed, dat hij van nu af besloot, zijn leven in kloosterlijke afzondering en vroomheid te

slijten. Sedert zettede hij zich met nieuwen lust aan het werk. Hij oefende zich met alle naarstigheid, welke hem de gunst verwierf van zijne meerderen, die, zijne bekwaamheden ziende, hem waardig keurden, dat zij hem bevorderden. Hiervan strekt ten bewijze, dat toen hij in 1501, het Augustijner klooster te *Erfurt* betrok, spoedig de achting en liefde verwierf van STAUPITZ, provinciaal der orde. In 1507 werd hij tot priester gewijd. De roem van zijne kunde kwam ter ooren van den Keurvorst van *Saksen*, en op aanbeveling van STAUPITZ, werd hij door den Keurvorst tot Hoogleeraar in de Wijsbegeerte benoemd. En ziet daar LUTHER weleer zoo weinig geteld, toen hij in zijne vroege jeugd het kleed des bedelaars droeg, door zijne vlijt en braafheid, tot het toppunt van eer geraakt. In 1510 bezocht hij *Rome* met eenen last uit naam zijner orde, en in dat zelfde jaar had zijne bevordering plaats tot Doctor in de Godgeleerdheid. In 1517, verzettede hij zich tegen de handelingen van zekeren Dominikaner monnik, TETSEL genaamd, en plakte tot dat einde op den 31 October van dat jaar, aan de slotkerk te *Wittenberg*, 95 stellingen aan. In 1519 hield hij de beroemde disputatie met Dr. ECK te *Leipzig*. In 1520 werd hij in den ban gelegd. In 1521 verdedigde hij zich op den Rijksdag te *Worms*. In 1524 wist hij door zijnen invloed, onderscheidene Kloosters te doen opheffen. In 1525, alstoen 42 jaren oud, huwde hij met KATHARINA VON BORE, van vaders zijde van het adelijke geslacht afstammende. Deze vrouw was in het Klooster *Nimpsch*, nabij *Grimma*, tot haar 24ste jaar opgevoed, doch vlugtede daaruit met nog acht adelijke dames, kort vóór Paschen 1523. In 1530 kwam de Augsburger belijdenis tot stand. Van 1521—1534 arbeidde hij aan zijne Duitsche vertaling der H. schrift. In 1531 werd hij door eene hevige ziekte overvallen, doch beleefde nog zijn 63ste jaar, zijnde hij eerst op den 18den Februarij 1546 overleden. Hij ligt begraven in de Slotkerk te *Wittenberg*. Zijn lijk werd gevolgd door zijne weduwe en twee kinderen. KATHARINA VAN BORE leefde tot den 20sten December 1552. Zij stierf te *Torgau* en werd aldaar in de Parochiekerk begraven, alwaar haar een gedenkteeken is opgerigt. De laatste zijner mannelijke nakomelingen was MARTINUS GOTLIEB LUTHER, die te *Dresden* het regt uitoefende, en aldaar in 1759 overleed.

Van persoon was LUTHER eer kort dan lang; hij was gezet en sterk; zijn gelaat zag eenigzins somber en stroef, als het gevolg van die bekommeringen, met welke hij in vorige dagen worstelen moest; in zijn oog straalde door eene hooge ernsthaftigheid, gelijk geheel zijn voorkomen zich konde opdoen met zulk eene strakheid, welke zijne tegenpartijders met ontzag en vrees vervulde. — LUTHER bezat een opgeklaard verstand: hij kende grondig het geloof van zijne kerk; ook was hij ervaren in de wijsbegeerte; tevens was hij een tamelijk dichter. Hij had veel gelezen, en wel met oordeel in de keuze van boeken, daar hij dezulke uitzocht, welke hij wist, dat hem nuttige zaken zouden leeren. Zeer veel prijs stelde hij op het boek van den voortreffelijken LYRA, met wiens denkwijze hij zeer ingenomen was. Hetgeen hem nog meer tot lof verstrekte, was, dat een goed hart in zijn boezem klopte: immers was hij een rond en opregt man, die sprak zoo als hij het meende, zonder zijne oogmerken te bewimpelen. Voor God was hij met eene innige liefde vervuld; de leer des Christendoms beminde en achtte hij zoo hoog, dat hij voor de verbreiding daarvan, het leven veil had. In weerwil van zijne uiterlijke stroefheid, was hij toch vrolijk, meermaals luimig van aard; somwijlen konde hij hevig worden: dit was zijn zwak, en als dan de drift hem meester werd, wierd hij woedend; dan hij was ook een mensch van gelijke bewegingen als wij, vatbaar voor elke menschelijke zwakheid.

Eene volledige uitgave der werken van MARTINUS LUTHER, is in 60 deelen in het jaar 1820 te *Erlangen*, in het licht verschenen.

RUST EN BEWEGING.

Het menschelijk ligchaam is grootendeels uit buizen zamengesteld, door welke onze vochten zich in eenen bepaalden omloop bewegen. Natuurlijk wordt dus ligchaamsoefening, die deze verrigting ondersteunt, tot behoud der gezondheid gevorderd.

Behalve dat de meeste menschen in de noodzakelijkheid leven, om door werken hun bestaan en onderhoud te vinden, zoo is dit ook de orde der Natuur, daar het geheele maaksel en de bouw onzes ligchaams genoegzaam aanduiden, dat beweging en oefening voor de instandhouding der gezondheid niet minder noodig zijn, dan goed voedsel, zuivere lucht en behoorlijke kleeding. Ligchamelijke beweging is het werkzaamst middel tot versterking der gezondheid en verlenging des levens. Door beweging wordt voornamelijk behoefte aan rust en slaap geboren. Beweging is alzoo voor den mensch een natuurlijker toestand dan het zitten. De aanleg tot ligchaamsoefening openbaart zich reeds vroeg; het kind wordt met moeite tot rust gebragt, en bevindt zich daarbij meestal wel. Er zijn menschen, die zich weinig bewegen, omdat zij aan verstoppingen lijden, die zij echter beter door wandelen, dan door de beste geneesmiddelen zouden genezen.

De mensch, als een middelwezen tusschen engel en dier beschouwd, zoude evenzeer tegen zijne bestemming handelen, wanneer hij alleen in den staat van dier verkeerde, als tegen zijne natuur zondigen, door slechts geestelijk te leven en alleen te gevoelen en te denken. Wij moeten dus een evenwigt tusschen onze ligchamelijke, of natuurlijke, en tusschen onze zedelijke vermogens houden, daar wij slechts door afwisselende wederkeerige werkingen van ziel en ligchaam ons leven verlengen, en aan onze bestemming beantwoorden kunnen.

Werkeloosheid en lediggang daarentegen brengen onze vaste deelen in verslapping, storen de spijsvertering, verhinderen vernieuwing onzer vochten, veroorzaken verstoppingen, belemmeren de gewone afscheidingen, krenken dus de gezondheid en verkorten ons leven. De bestemming des menschen is, zijn brood in het zweet zijns aanschijns te eten, en de ondervinding bevestigt het, dat het voedsel weinig nut doet voor hen, die eten zonder te arbeiden. Behalve deze nadeelen baart ledigheid nog verveling, die de onaangenaamste gevolgen kan te weeg brengen. Eerst brengt dezelve den mensch tot gapen en geeuwen, dat reeds aanvankelijk eene stremming van den omloop des bloeds door de longen en het hart aanduidt, waardoor bloedophooping en traagheid ontstaat, die verzwakking der spijsvertering veroorzaakt. Hierop volgt verslapping, welke verstoppingen, hypochondrie en zwaarmoedigheid verwekt, zoodat de verveling zoowel natuurlijk als zedelijk schadelijk wordt, omdat zij aldus zelfs tot zelfmoord kan vervoeren. En daar dezelve den mensch overal vergezelt, en hem zelfs te midden der genietingen niet verlaat, is werkzaamheid het eenigste middel, om haar te verdrijven of af te weren. Werkeloosheid verwekt dus niet alleen allerlei ziekten, maar opent tevens den weg tot vele gebreken en verkeerdheden, en vormt onnuttige of schadelijke leden voor de maatschappij. Gelijk hypochondrie bij de mannen, zoo ontstaat teêrgevoeligheid der zenuwen bij de vrouwen dikwijls uit eene zittende of werkelooze leefwijze. Ligchaamsoefeningen zijn het best in staat, deze kwalen te verbeteren, indien dezelve slechts nog bij tijds worden te baat genomen, daar niets geschikter is, om het verslapte zenuwgestel te versterken en verstoppingen op te ruimen, dan doelmatige beweging in de opene lucht. Gebrek aan beweging en inspanning onzer krachten is dikwijls oorzaak van belemmerde uitwaseming, waaruit rheumatismus, podraga en geeleucht ontstaan; terwijl, door traagheid en onderdrukten omloop der vochten, de dunnere sappen vermeerderd en waterzuchten geboren worden.

SCHEEPSTIJDINGEN.

UITGEKLAARD.

Den 5len dezer, het Schip *Regent*, Kapt. A. Allen, visa Nickerie naar Rotterdam; lading: 129 vaten Suiker.

Den 7den, het Schip *Susanna Maria*, Kapt. C. Spiegelberg qq., naar Amsterdam; lading: 374 vaten Suiker, 16 balen heele- en 1 baal gebroken Koffij.

ADVERTENTIEN.

(41185) De KURATOR en WEESMEESTER der *Nieuwe Wees-, Kurateele en Onbeheerde Boedels Kamer dezer Kolonie*, zal op Vrijdag den 13den dezer, des namiddags ten *vier* uren, door den Vendumeester A. SALOMONS, ter voorschreve Kamer publiek doen verkoopen:

MEUBELAIRE GOEDEREN, MANS KLEEDEREN, enz., aankomende de Boedels JOHAN FRIEDRICH DEHNE; JOHN HENRIJ; ANDREW ALLAN; JACOBUS ANDRIES HOFFBERK; JOHANNES LEONARDUS POTGIETER; CHARLES JAMES SHERIDAN en JOHANNES KOPS.

Paramaribo, den 7 November 1835.

C. A. FISCO,
2de Commies.

De KURATOR en WEESMEESTER der *Nieuwe Wees-, Kurateele en Onbeheerde Boedels Kamer*, zal op Vrijdag den 13den dezer, ter voorschrevene Kamer, door den Vendumeester A. SALOMONS, publiek doen verkoopen:

MEUBELEN, MANS en *VROUWEN KLEEDEREN*, enz., aankomende de *desolate Boedels*: N... ONDERS; JOSEPH PHILIP JOSEPH; JOHAN DANIEL LOUIS DE LEON; AGATHON VAN LINCK; FRANCOIS VAN DE BAIZE; WILLEM HENDRIK VAN GEZELSCHAP; HENRIETTA PETRONELLA ELSPEET; MARIA MAGDALENA BADOE VAN LANGRAT; TARIA VAN SCHULTZ; PAULINA THERESIA van ELISABETH DANSIE van de Wed. BOEPEL en Wed. MORDACHAI DA FONSECA Gebore JESSURUN, van alle welke Boedels geen genoegzame Goederen zijn gevonden, om Crediteuren te kunnen oproepen.

Paramaribo, 7 November 1835.

C. A. FISCO,
2de Commies.

*** GETROUWD:

D. Buijs, KAPITEIN TER ZEE,
Weduwenaar van H. OP DEN KAMP,
en,
Mejufvrouw S. M. Jutting.

PARAMARIBO, 9 *NOVEMBER 1835.*

Dienende deze tot algemeene Communicatie. (41171)

SCHEPEN IN LADING.

Naar Amsterdam:

Het Schip *Elisabeth*, Kapt. J. H. Brand. — Adres bij *Gebrs. Hegar*.

Het Schip *Leonidas*, Kapt. B. M. Corbierre. — Adres bij *L. D. J. van Rommel*.

Het Schip *Suriname*, Kapt. R. van der Meij. — Adres bij *J. L. Gellée*. — Sluit 15 November.

Het Schip *Astrea*, Kapt. J. A. de Lang. — Adres bij *J. L. Gellée*. — Sluit 25 November.

Het Schip *Jeannette*, Kapt. T. Bodeman. — Adres bij *M. M. Ouriel*.

Het Schip *Remcke*, Kapt. J. J. Oltmans. — Adres bij *C. Reelfs*.

Het Schip *Catharina*, Kapt. K. M. Hillers. — Adres bij *Dogenhaap en Kramer*.

Ter Drukkerij van FUCHS & Co.